

(Политика, 23.05.2009)

Одмах да демантујем све оне који су писали о српским „миговима 29”, који су, наводно, штитили авион америчког потпредседника Џозефа Бајдена од уласка у ваздушни простор Србије до слетања на аеродром у Сурчину. Није било „мигова 29” на том задатку, јер Американцима ни на памет није падало да ризикују да „неко нешто погрешити”. Нису прихватили ни војни аеродром Батајница, као алтернативни за случај да није могуће слетање у Сурчину. За алтернативне аеродроме, као место спуштања потпредседничког авиона, изабрали су Приштину и Авијано. Имају горива. Хеликоптер који је био тог дана у ваздуху изнад Београда није био војни, већ полицијски.

Дакле, најзначајнији аспект посете потпредседника САД Џозефа Бајдена Србији јесте што је Бајден уопште и дошао. Правити сада од те посете мистификацију и вредновати само на томе приоритете спољне политике нове администрације у Вашингтону јесте гледање у политичку шољицу кафе. Прекор Европљанима, сигнал нових америчких хемисферских приоритета? Као прво, нова америчка администрација на плану спољне политике још „лута” и као да купује време за одлучније ставове и потезе: Иран, антибалистички ракетни штит у Европи, Северна Кореја, Блиски исток... Једино место где Вашингтон може без оклевања да саопшти, па и наметне своје јасне и дефинитивне ставове, а да се нико превише не побуни, јесте управо Балкан. Јер Америци није било лако да оствари глобално вођство чак и у добрим временима нестанка биполарног света, а посебно је то сада тешко када је свет 21. века све више мултиполаран. Где је НАТО могао да поведе свој први прави рат од постанка алијансе, рат без већег ризика да прерасте у већи сукоб? Па само у европском кутку без већег стратешког интереса. Односно где данас као амерички потпредседник у иностранству, осим наравно у неким земљицама Африке, можете да будете велики газда? Па, само на простору бивше Југославије. Заправо, нешто не могу да замислим да било који државник са простора бивше СФРЈ оде у посету у САД и тамо им нешто каже о санкцијама против Кубе, мекшем преласку границе са Мексиком, о укидању смртне казне...

Џозеф Бајден је рекао то шта је хтео да каже, државни врх Србије није рекао оно што сада, вероватно, и не може да каже. Је ли то довољно за „ресетовање” односа Србије и САД? Може ли се „ресетовати” једнострано проглашена независност Косова? Вашингтон сматра да може и да живот иде даље. Београд је, опет, јасно поручио да ту независност Србија неће никада прихватити. Бајден је онда додао у стилу „и не морате”. Да би нам дан касније из Приштине поручио да ни од поделе Косова нема ништа. Пусте улице Београда и одушевљена Приштина. Истина, амерички је потпредседник Албанцима на

Косову поручио „да ће САД подржавати Косово све док оно функционише као мултиетничка заједница”. Видимо да већ осам година то не функционише. Проблем је да ли то неко у Вашингтону и види. Ако види ко ће то да констатује? Ако констатује, ко ће да санкционише?

Америка на Косову жели три ствари: мултиетничку заједницу, демократију и малобројно војно присуство САД и НАТО. Али, када су у питању Срби и Албанци на Косову, онда од три жељене ствари можете да имате само две. Можете да имате какву-такву „демократију” племенског типа, мултиетничко становништво, али не уз мале војне снаге НАТО-а и САД већ уз велику присутност и војника и полицајаца на сваком ћошку и на неограничено време. Друга је опција мало војних снага САД и НАТО-а на Косову и демократија само за Албанце, одустајање од мултиетничког Косова и подела Косова на српски и албански део. Значи, две Албаније или један Либан. У супротном, ништа није немогуће, и САД и НАТО мораће да буду ангажовани на Косову на врло неодређен рок да би бранили Србе и њихова права. Замислите Корејско полуострво 1953. године када је потписано примирје. После 56 година амерички војници и даље патролирају запаљивом границом и чувају Јужну Кореју. Неко би рекао да Срби нису Севернокорејци и да Србија нема атомску бомбу као Пјонгјанг, али неко би можда додао и да не треба сумњати у способност Срба да веома дуго гаје историјско сећање. Овакво Косово мораће да буде дугорочни штићеник Америке. А то кошта, иако Американци у свему воле срећан крај. Када је реч о Косову то сигурно није и срећан крај приче. Барем не за све становнике јужне српске покрајине.

Потпредседник САД Џозеф Бајден својом блиц-турнејом понудио је Сарајеву, Београду и Приштини три различите политичке слике: једнима регионализацију, другима сепаратизам до суверености, трећима „меку” унитаризацију. Бајден није успео да склопи један регионални триптих, после ове посете свако ће да тумачи ствари како хоће. Ако Америка жели трајну стабилност овог региона амерички потпредседник требало је да понуди велику нагодбу.

О да, она фонтана испред бивше Палате федерације на Новом Београду радила је само на дан доласка Џозефа Бајдена. Дан после, ништа од водоскока...